

Dipl. teolog Ksenija Savi

**POVIJESNI I PASTORALNI PRIKAZ
ŽUPE KRALJICE SVETE KRUNICE
NOVA GRADIŠKA - JUG
(UZ 15. OBLJETNICU UTEMELJENJA)**

U NOVOJ GRADIŠKI, 2007. GODINE

UVODNA RIJEČ

Za svakog vjernika utemeljenje župe je velik i svečani čin. Ne događa se često da vjernici nekog mjesta sudjeluju u tom svečanom činu, jer blagoslov crkve obavlja se jednom u postojanju crkve kao građevine koja se koristi za službu Božju. Možda nam se na prvi pogled čini da naša župna crkva i nije crkva jer izgleda poput obiteljske kuće. Ona zasigurno nosi od blagoslova nešto specifično što je čini identičnom drugim katoličkim crkvama u svijetu, a to je Isus Krist. On povezuje prošlost, sadašnjost i budućnost jer daje smisao ovoj građevini koja po njemu postaje živa. Dug je bio put do blagoslova naše župe. Zato ćemo kroz povijest mjesta u kojemu živimo upoznati kome, kada i gdje smo pripadali kao vjernici, kako smo postali samostalna župa i kako župa danas arhitektonski izgleda te nakon petnaest godina živi i pastoralno djeluje.

Znamo da svagdje u ovom svijetu postoje duše koje osjećaju potrebu za svetim mjestom na kojem će upoznavati sebe, razloge svojeg postojanja, u kojem će prebroditi sve teškoće na putu života. Velika je sreća živjeti u mjestu sa zvonikom u kojem se čuje zvuk zvona koje nas zove na susret s Vječnim (*vidi: sl. br. 1.*). S našom župom je izražena duša nas župljana, naše potrebe za duhovnim i tradicijom stoljetne vjere. Stoga neka nas zvono na zvoniku ispred naše crkve podsjeća da ne zaboravimo ono što smo baštinili od svojih predaka, a to je vjera u Boga. Neka ova naša prva župna crkva jednog dana ne ostane u zaboravu, već u trajnom sjećanju svim župljanima kao duboki, čvrsti temelj svih sadašnjih i budućih župljana.

Slika br. 1. Zvono župne crkve Kraljice svete Krunice; (Opis: Težina: 96. kg; Natpis: U spomen poginulim braniteljima; Posvećeno: blaženom Alojziju Stepincu; Glas: G -dur) postavljeno i blagoslovljeno 28. 09. 2005. godine.

I. POVIJEST NOVE GRADIŠKE

Da bismo razumjeli povijest naše župe, nužno je moramo smjestiti u povijesni kontekst, a to je činjenica da je naša župa Kraljice svete Krunice nastala na području Nove Gradiške. Kroz kratki povijesni prikaz grada, vratiti ćemo se u povijest i dobiti odgovor zašto i otkud naša župa na ovom području.

Nova Gradiška se smjestila u jugozapadnom dijelu istočne Hrvatske u Slavoniji, u Brodsko- posavskoj županiji. Relativno je mlad grad po svojem postanku. Na mjestu današnjega grada u srednjem vijeku su boravili Turci i njihovim povlačenjem u Bosnu mjesta su ostala opustošena. Narod koji je ostao ponovno izgrađuje svoja mjesta, a kako bi spriječili stalne upade i razbojništva Turaka, Hasburška Monarhija, koja je imala vlast nad ovim krajevima, osniva Vojnu krajinu sa zadaćom čuvanja granice. Muškarci koji su čuvali granicu nazivali su se graničari (*vidi: sl. br. 2.*). Sama Vojna krajina je imala svoj unutarnji ustroj:

vojna područja, regimente i pukovnije. Jedna od pukovnijskih zauzimala je najzapadniji dio slavonske Vojne krajine na prostoru od Lipovljana na zapadu do Sabinja na istoku, na sjeveru je graničila s Požeškom županijom, a na jugu s rijekom Savom po prirodnom toku koja je ujedno i bila granica s Turcima. Upravo ta pukovnija se nazivala Gradiška. Prvotno sjedište Gradiške pukovnije je bilo uz samu rijeku Savu, tamo gdje se potok Strug ulijeva u nju (današnja

Slika br. 2. «Graničar»

Stara Gradiška), ali zbog čestih poplava, zaraznih bolesti - kuge, osniva se novo sjedište pukovnije na području u vlasništvu generala baruna Engelshofena. Na tom zemljištu bila su samo polja i usjevi. U početku se novo sjedište pukovnije zvalo Fridrichovo selo, po kraljevskom savjetniku i zapovjedniku pukovnije Fridrichu W. Taubeu, ali on osobno

Slika br. 3. «Fridrichovo selo»

mijenja naziv u Nova Gradiška, a dotadašnje sjedište pukovnije u Stara Gradiška. Novo sjedište Gradiške graničarske pukovnije je utemeljeno 1. studenog 1748. godine i nalazilo

se na području današnjeg središta grada te se iz njega planski razvija Nova Gradiška (*vidi: sl. br. 3.*). Sjedište je proglašeno slobodnom vojnom općinom, ukinuta je Vojna krajina 1873. godine, te je njezino područje stavljeno pod bansku vlast i time je omogućeno naseljavanje obrtnika i trgovaca (*vidi: sl. br. 4.*).

Slika br. 4. Grb grada Nove Gradiške

I. I. Osnivanje rimokatoličke župe u Novoj Gradiški

Kako je sjedište Nove Gradiške proglašeno slobodnom općinom, uslijedila su naseljavanja stanovništva rimokatoličke vjere. Svi objekti u mjestu su se gradili planski i uglavnom od drveta. Ubrzo se pokazala potreba za izgradnjom vjerskog objekta. Tako se među prvim objektima gradi drvena kapela namijenjena vojničkom stožeru. Bila je posvećena sv. Tereziji Avilskoj. Uslijedila je velika reorganizacija uprava župa u cijeloj Slavoniji. Početkom XVIII. stoljeća na novogradiškom području su postojale svega tri župe: Cernik, Stara Gradiška i Orubica. Njima su upravljali franjevci iz cerničkog samostana, a cijeli srednjovjekovni požeški arhiđakoniat je pripadao Zagrebačkoj biskupiji. Kako bi

Nova Gradiška postala župa, potrebno je bilo imati crkveni zidani objekt. Tada u Novoj Gradiški započinje gradnja zidane crkve. Kamen temeljac je položen 1756. godine, blagoslovio ga je župnik Horvat iz Siča. Godine 1760. godine Nova Gradiška postaje župa, zidana crkva župnom te ju posvećuju sv. Tereziji Avilskoj. Samu izgradnju potpomaže carica Marija Terezija, te daruje crkveno ruho, posuđe i sliku Majke Božje (*vidi: sl. br. 5.*).

Slika br. 5. Crkva sv. Terezije Avilske (spomenik kasnog baroka u Slavoniji s jedinstvenim tornjem čiji je materijal prema predaji dovezen s ruševina srednjovjekovnog benediktinskog samostana Svih svetih u Borovcu).

Prema zapisima u matičnoj knjizi župe Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije od 30. ožujka 1756. godine, franjevci se povlače a službu preuzimaju svjetovni svećenici koji su

u nizu do danas ostavili neizbrisivi trag na duhovnom životu svojih vjernika i stoga su ovdje i poimence spomenuti. Ne smijemo zaboraviti da su to bili i župnici naših predaka sve do 1992. godine (*vidi: tabl. br.1.*).

Gašpar Rebrovič	1765-1766.	Ferdinand Relković	1868-1876.
Ignacije Florijan Župančić	1766-1787.	Mihael Mikić	1876-1886.
Ferdinand Trepini	1787-1813.	Josip Kolarić	1886-1906
Mihael Pukanić	1813-1851.	Luka Turčić	1905-1906.
Josip Marić	1852-1860.	Petar Pavišić	1906-1939.
Stjepan Muzlar	1860-1868.	Franjo Matica	1940-1948.

Dr. Stjepan Doppelhamer	1948-1962.
Mirko Bjelić	1962-1984.
Andrija Kišiček	1984-1994.
Matija Juraković	1994-2000.
Stipo Josipović	2000-do danas (2007.g.)

Tablica br. 1. Popis svećenika župnika od utemeljenja župe Nova Gradiška do danas (2007. godine).

I. II. Nova župna crkva u Novoj Gradiški

Nova Gradiška se počela naglo razvijati, naseljavali su se obrtnici i trgovci, broj stanovnika se povećava te crkva sv. Terezije Avilske postaje premalena za toliki broj vjernika. Za vrijeme biskupovanja Maksimilijana Vrhovca, 1811. godine započinje gradnja nove župne crkve. Zbog Napoleonskih ratova, gospodarske krize i siromaštva gradnja je tekla vrlo sporo. Građena je u baroknom stilu, a njezine su zidove oslikavali poznati hrvatski slikari Josip

Slika br. 6. Župna crkva Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije u Novoj Gradiški

Muravić (1886-1946) i Celestin Medović (1857-1920). Tek uz pomoć cara Josipa I, crkva je 1828. godine predana bogoslužju i posvećena sv. Stjepanu. Od 1992. godine, crkva je ponovno posvećena Bezgrešnom začecu Blažene Djevice Marije i bila je naša župna crkva sve do 1992. godine, odnosno do utemeljenja naše župe (*vidi: sl. br. 6*).

II. OSNUTAK ŽUPE KRALJICE SVETE KRUNICE

Prema Kodeksu kanonskog prava iz 1917. godine (*kan. 216,&1,&3; kan. 45,&1*) župa se definira prema četiri njezina tradicionalno najbitnija elementa:

- teritorij- označen najbitnijim granicama,
- narod (populacija) koji prebiva na tom teritoriju,
- pastir (dušobrižnik) komu biskup povjerava brigu za duše,
- crkva / izgrađeni prostor - za održavanje kulta.

Prema tome «Župa je određena zajednica kršćana - vjernika u partikularnoj crkvi za stalno ustanovljena, u pravilu teritorijalno, u kojoj se pastoralna briga, pod autoritetom biskupa, povjerava župniku kao vlastitom pastiru» (kan. 515).

Župa je uvijek dio biskupije. Iako naša nova župa još nije bila osnovana, geografski položaj stare župe kojoj smo pripadali odredilo je našu pripadnost biskupiji od davnina. Vraćajući se u povijest od 11. prosinca 1852. godine, papa Pio IX bulom «Ubi primum placuit» Zagrebačku biskupiju odvajala od Kaločke nadbiskupije i uzdiže je na čast nadbiskupije i uspostavlja Hrvatsko - slavonsku, odnosno Zagrebačku crkvenu pokrajinu, u čiji su sastav tada ušle Đakovačka ili bosansko i Srijemska, Senjsko-modruška biskupija te Križevačka eparhija. Svojim geografskim položajem, pripadali smo Zagrebačkoj nadbiskupiji i ostali smo u njezinom sastavnom dijelu sve do 5. srpnja 1997. godine kada se na području dotadašnje Zagrebačke nadbiskupije osnivaju dvije nove biskupije: Varaždinska i Požeška. Mi smo ušli u sastav Požeške biskupije.

Zbog pastoralnih potreba - saslušavši mišljenje župnika Nove Gradiške i Svećenikog vijeća Zagrebačke nadbiskupije (od 25. 05. 1992.) u jesen 1. rujna 1992. godine dekretom Nadbiskupskog duhovnog stola u Zagrebu br: 2762/1992. -nadbiskup

zagrebački, uzoriti kardinal Franjo Kuharić, osniva novu župu u gradu Nova Gradiška - Jug. Kuću u Ulici kralja Zvonimira 106. imenuje privremenom župnom crkvom. U istoj kući je i župni ured i stan župnog upravitelja (*vidi sl. br. 7.*)

Slika br. 7. Dekret o osnutku nove župe u Novoj Gradiški

II. I. Teritorij župe

Novoosnovana župa pripada novogradiškom dekanatu. Novu župu sačinjava dio grada nazvan Priključak i selo Ljupina. Dekretom su određene i granice župe:

- a) sa sjevera željeznička pruga Nova Gradiška - Sl. Brod,
- b) sa juga - dosadašnje granice prema župi Mačkovac i Vrbje,
- c) s istoka - granica sa župom Rešetari,
- d) sa zapada - groblje župe Nova Gradiška,

Župa obuhvaća ove ulice:

- 1. Zagrebačka ulica*
- 2. Ulica Andrije Hebranga*
- 3. Ulica Miloša Đurića*
- 4. Ulica Ivana Gorana Kovačića*
- 5. Ulica Slave Raškaj*
- 6. Ulica Ernesta Purgarića*
- 7. Ulica Ruđera Boškovića*
- 8. Ulica Ive Kerdića*
- 9. Ulica sv. Vida*
- 10. Posavska ulica*
- 11. Ulica kralja Zvonimira*
- 12. Ulica kralja Trpimira*
- 13. Ulica Celestina Medovića*
- 14. Ulica baruna Trenka*
- 15. Ulica Ivana Domca*
- 16. Željeznička ulica*

II. II. Narod

Naselje Jug se počelo formirati još pedesetih godina prošlog stoljeća. Tako se u njemu nalaze doseljenici iz svih krajeva Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Zbog srpske agresije na našu domovinu od 1991-1995. godine događaju se velika gibanja stanovništva. Doseljavaju se katolici iz Bosne i Hercegovine i istočne Slavonije. Povijest kao da se ponovila. Crkva Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije, postaje premalena za toliki broj vjernika, te se ukazuje potreba za osnivanjem nove župe.

II. III. Pastiri župe

Nakon 15. godina teško je prikupiti pisani materijal kao što su novinski članci i sl., ali postoji ono što je i danas prisutno među župljanima, a to su njihova sjećanja. 1992. godina je bila ratna godina i župljani je se živo sjećaju od zvukova, straha, tjeskobe, neizvjesnosti..... U takvom teškom vremenu vlč. Mato Baličević dobiva novu župu, s teškim zadatkom početi od početka. Tog vremena se velečasni sjeća i želio je sa svojim župljanima podijeliti svoje uspomene kao prvi imenovani župnik župe Kraljica svete Krunice (*vidi: sl. br.8*).

Slika br. 8. vlč. Mato Baličević

Vlč. Mato Baličević je rođen 31. siječnja 1940. g. u Starim Perkovcima, župa Donji Andrijevcima, gdje je i završio Osnovnu školu. Prve dvije godine srednje škole gimnazije pohađa na Šalati, a treću i četvrtu u Đakovu, gdje je i maturirao. Nakon mature odlazi u vojsku koja je trajala dvije godine te nakon završetka vojske upisuje Bogosloviju u Đakovu. Diplomirao je u Zagrebu i zaređen je za svećenika na Petrovo 29. lipnja 1967. godine te mladu misu služi na sv. Anu 26. srpnja 1967. godine. Ove godine slavi 40. godina svećeništva. Dodijeljena mu je kapelanska služba na godinu dana u Podravskoj Slatini. 1969. godine odlazi na župu u Vrbovu i ostaje tamo 23. godine, sve do premještanja na novu župu Kraljice svete Krunice u Novoj Gradiški.

Iz razgovora s vlč. Matom Baličevićem:

Prvi susret s novom župom:

Dekretom 1. rujna 1992. dodijeljena mi je nova župa u Novoj Gradiški. S obzirom da je to bilo ratno vrijeme, zajedno su se prožimali osjećaji radosti i straha, ali pouzdajući se u Božju pomoć prvu misu sam služio sredinom rujna u dvorištu današnje crkve. Kako je to bila devastirana kuća a ne prostor dostojan bogoslužja tu prvu misu sjećam se služio sam na oltaru koji je zapravo bio jedan kuhinjski stol.

Dolazak na adresu Kralja Dmitra Zvonimirova 106:

Nakon ulaska u kuću i nisam se tako previše iznenadio jer to je bilo ratno vrijeme i kuće su bile devastirane. Tako i ova kuća nije imala rasvjete, vrata su bila sjekirrom razbijena, nije bilo vode, prekidača. U prizemlju nije bilo prozora, pod je bio od betona, ne ožbukani zidovi, a dvorana je bila podijeljena na tri sobe.

Financiranje i obnova kuće:

Sjećam se da se kroz tri tjedna uredila crkva i župni stan, tako da su postali pristojno mjesto za službu božju. Osobito se sjećam ljudi koji su pomagali renoviranju kuće; firma «Vet-prom», građevinsko poduzeće «Panon», zatim gosp. Ivan Koričić, župljani iz Vrbove i novi župljani svojim darovima.

Dan otvorenja crkve:

7. 10. 1992.g, dan je bio miran i ugodan, lijepa topla jesen. Okupio se lijep broj župljana, došli su novinari iz Glasa Koncila i Večernjeg lista, sve je bilo puno policije i vojske, što u dvorištu, što na cesti, što u oranici iza kuće, jer je bogoslužje za posvetu crkve vodio uzoriti kardinal dr. Franjo Kuharić. Za tu prigodu je doputovao iz Zagreba, ali preko Našica, jer je autoput bio zatvoren zbog ratnih prilika. Za vrijeme bogoslužja čule su se zvuci granata, eksplozija, a pokojni kardinal bi znao reći:»Evo, opet pucaju«, i nastavio pobožno služiti svetu misu. Kardinal je ostao na večeri koju su pripremili župljani svojim darovima i priložima. Velečasni se sjeća i zahvaljuje svim župljanima koji su pomogli oko cijelog dana (vidi: sl. br. 9.)

Slika br. 9. Dan posvećenja crkve

Trenutci koji su duhovno bili najdublji:

Teško je izdvojiti neke trenutke, jer svaki dan u novoj župi je zaista bio dar. Neke trenutke ipak ističem. Zasigurno je dan otvorenja župe 7. listopada 1992. godine jer sami dolazak kardinala u ratno vrijeme je za mene bio veliki poticaj u osnutku župe i nastavku. Duhovne misije, koje bi bile jednom godišnje iza goda do prve nedjelje, koje je vodio pater Silvestar Aračić, velike ispovijedi za Božić, Uskrs, pričest, krizmu kada bio se skupio velik broj župljana, vjeronauk za svu djecu i odrasle, klanjanja,. Osobito ističem da sam od župljana doživio toliko puno puta ljubav i razumijevanje i ostao zahvalan svima koji su ga pratili do zadnjeg dana. Osobito se sjećam i zahvaljujem: Mandi Matajji, Katici Mičetić, Mariji Verhas, Rezi Ciprić, Ani Dugojević, Katici Klarić, kuharici Mariji Funes i Katici Krpeljević, Milki Terzić, Ani i Karlu Musiću, Janji i Stjepanu Mutnjaković, Sofiji Benić, č. sestrama Klanjateljicama krvi Kristove: časnoj sestri Berhmani, časnoj sestri Slavici i Tarziciji. Uspomena koju sam ponio odlazeći iz župe jesu riječi ispraćaja Rože Mihaljević iz Ljupine u ime župljana i Ljubice Olič u ime župljana Juga: «Hvala na lijepim misama i propovijedima».

Nakon premještanja prvog župnika u Orubicu, na njegovo mjesto dolazi vlč. Jozo Jurić (vidi: sl. br. 10.) Slika br. 10. 21. kolovoza 2004. godine, župu preuzima drugi župnik, vlč. Jozo Jurić. Jozo Jurić je rođen 10. veljače 1967. godine u Vrbanjcima (Banjolučka biskupija). 1971. godine seli s roditeljima u Kaptol kraj Požege, gdje završava Osnovnu školu. 1981. godine upisuje Interdijacezansku srednju školu za spremanje svećenika, današnja Nadbiskupska klasična gimnazija i dječjačko

Slika br. 10. 21. kolovoza 2004. godine, župu preuzima drugi župnik, vlč. Jozo Jurić.

sjemenište Šalata u Zagrebu, gdje i maturira 1985. godine, iste godine upisuje Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu, te odlazi na odsluženje vojnog roka. Po završetku vojnog roka nastavlja studij te 1991. godine diplomira. 29. lipnja 1992. je zaređen za svećenika, te ove godine (2007.) slavi 15. godina svećeništva. Mladu misu služi 26. 7. 1992. godine u Kaptolu. Kapelansku službu obavlja u Kutini na dvije godine, zatim u Virju na tri godine, godinu dana u Čačincima, pet godina na

Šalati kao prefekt (odgojitelj), jednu godinu u Rajiću te 2004. godine dolazi u župu Kraljice svete Krunice-Jug, Nova Gradiška.

II. IV. Župna crkva Kraljice svete Krunice

II. IV. I. Patron župe; Kraljica svete Krunice

Prema dekretu o osnutku nove župe u Novoj Gradiški, titular nove župe je Kraljica svete Krunice (7. listopada). Zašto baš ona? 1992. godine kada je župa osnovana, rat je bjesnio na ovim prostorima. U to vrijeme straha, nesigurnosti i bojazni za vlastiti život i život obitelji, branitelji su nosili krunicu oko vrata koja im je bila poput luke utočišta. Ona je na neki način bila zaštitnica branitelja.

Čudesna je molitva krunice, čudesna u svojoj jednostavnosti, dubini ali i spasonosnosti i učinkovitosti. Riječ krunica umanjenica je od riječi kruna. Krunica je mala kruna. Latinski; rosarium, hrvatski; ružarij jest vijenac ruža što ga stavljamo oko Marijine glave. Vijenac kojim krunimo nju, stavljajući pred nju i moleći pedeset Zdravo Marija, puštajući da nam preko prstiju kruži pedeset zrna u nizu sjećajući se otajstava Isusovog života. Na početku i kraju imamo križ. Križ kao životnu knjigu nije moguće nikada do kraja iščitati. Križajući se i držeći križ među prstima molimo Vjeronanje. Na križ se nadovezuju tri zrnca: molitva za vjeru, nadu i ljubav, tj. sav naš životni nauk i životna praksa. Molimo za tri božanske krijeposti sjećajući se Pavlovih riječi o vjeri, nadi i ljubavi, gdje je ljubav najveća i ona zauvijek ostaje. Stoga nije čudo da su je branitelji grčevito držali uz se i da im je ona bila jedini izvor nade, ufanja i ljubavi.

Slika br. 11. Marijin veliki kip dar je župe Davor. Izradila ga je umjetnica Lojzika Ullman iz Vinkovaca.

II. IV. II. Naša župna crkva

Župna crkva je smještena na jugu grada Nove Gradiške u Ulici kralja Dmitra Zvonimira 106. Nije klasična građevina i nema arhivskih, povijesno - umjetničkih vrednota jer se

nalazi u nekadašnjoj obiteljskoj kući koja je bila u vlasništvu pravoslavne obitelji Danila Aleksića. Župa Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije otkupila ju je prvotno za vjeronaučnu dvoranu 1986. godine (*kupoprodajni ugovor z. k. ul. br. 1234. i 3304.*) te ju je 1992. godine darivala župi Kraljice svete Krunice (*darivanje nekretnine; z. k. ul. 1234, k.o. Nova Gradiška: k.č. 1407/15*), (*vidi: sl. br. 12.*).

Slika br. 12. Župna crkva, župni stan i župni ured

Crkva i glavni ulaz su orijentirani postranično prema glavnoj ulici. Ulaskom u dvorište crkve ulazi se u prostor tzv. »Duha i propuha« u kojem se nalazi natkriveni uzvišeni dio za bogoslužje. Zbog velikog broja vjernika tim prostorom se služi u toplija vremena i on je polivalentan. Bočno od bine nalaze se tri ulaza u crkvu (*vidi sl. br. 13.*).

Slika br. 13. «Crkva Duha i propuha»- Zbog velikog broja vjernika 1995. godine je izgrađena povišena bina, namijenjena bogoslužju, a 2005. godine je natkriveno dvorište u dužini bine.

Ulaskom kroz glavni ulaz u crkvu ulazi se u malo predvorje odvojeno od glavnog dijela crkve dvojim vratnim otvorima bez vrata. S lijeve strane nalazi se ispovjedaonica i nus-prostorija za crkvene potrepštine, a s desne strane sakristija. Na sredini vratnih otvora nalazi se posuda sa svetom vodom. Ulaskom u glavni dio crkve, prostor je stupovima nosačima podijeljen na dva dijela. S lijeve strane nalaze se klupe i mala aula s Isusovim

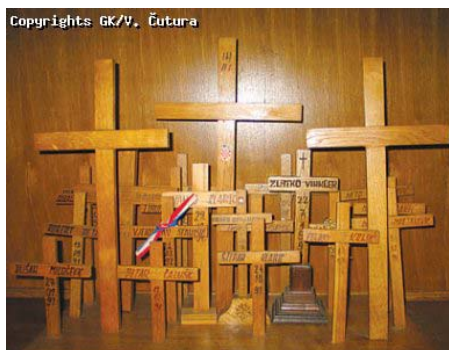
grobom i krstionicom, a s desne strane nalaze se klupe i električne orgulje (*vidi: sl. br.14.*).

Slika br. 14. Središnji dio crkve- Isusov grob je izradio Stjepan Mutnjaković. Klupe su dar Caritasa i dopremljene su iz Gornjih Bogičevaca. Stolarija u crkvi (drvarnica, dvije nus- prostorije, ispovjedaonica i vrata na sakristiji) dar su obitelji Skakalo. Ormari u sakristiji su poklon drvnog poduzeća «Sekulić», rame za križni put su dar obitelji Mutnjaković, slike za križni put dar su vlč. Mate Baličevića).

Obadvije strane gledaju u glavni oltar koji je izdignut u odnosu na ostali prostor. S njegove desne strane nalazi se kip Gospe, a s lijeve strane ambon i svetohranište, odakle se prostor nastavlja u pastoralnu dvoranu koja je ujedno i polivalentan prostor (*vidi: sl. br. 15.*).

Slika br. 15. Glavni oltar, ambon, svetohranište dar je obitelj Mutnjaković.

Tijekom domovinskog rata na novogradiškom području je bilo 264 poginulih branitelja od toga je poginulih 24. branitelja iz župe. Na njihov spomen napravljena su 24. manja drvena križa u čijem su drvetu urezana njihova imena (*vidi: sl. br. 16.*)

Slika br. 16. Spomen-križeve izradio Stipa Mutnjaković

Od inventara vrijedno je spomenuti ploču namijenjenu za kamen temeljac koju je blagoslovio papa Ivan Pavao II prigodom svog trećeg pastoralnog pohoda Hrvatskoj u Osijeku. Crkva posjeduje sve potrebite liturgijske i bogoslužne crkvene knjige, od 2005. godine ima suvremeni razglas koji je neophodan zbog velikog broja vjernika. Te godine je

i uvedeno centralno plinsko grijanje. Od eksterijera vrijedno je spomenuti raspelo ispred crkve i župni zvonik (*vidi: sl. br. 17.*)

Slika br. 17. Rospelo - dar obitelji Jurenac. Hvarski biskup

Slobodan Štambuk posvetio je raspelo prigodom našeg goda 1995. godine.

III. PASTORAL U ŽUPI KRALJICE SVETE KRUNICE - JUG

Prema popisu župe Kraljice svete Krunice iz 2005. godine, u župi živi oko 4000 stanovnika, od toga 3700 katolika. Uvidom u župne knjige od 1992 - 2006. godine u župi je ukupno vjenčano 220 bračnih parova, umrlo 623 osobe, kršteno 767 djece, krizmano 743 osobe a prvoj pričesti je pristupilo 587 osoba (*vidi: tabl. br. 2.*).

Prvi vjenčani par su Mario Đurić i Snježana Jurković, prvi kršteni je Miroslav Matijašević - sin Mate i Mirjane Matijašević, prvi pokojni upisan u Maticu umrlih je Barica Kožić. Biskup Antun Škvorčević je krstio ovu djecu: Lovru Tkalčeca - sina Sonje i Tihomira Tkalčeca, kao osmo dijete u obitelji. Karla Tkalčeca - sina Sonje i Tihomira Tkalčeca, kao deveto dijete u obitelji. Klaru Čavlinu - kći Ivana i Katarine Čavline, kao peto dijete u obitelji. Magdalenu Čavlinu - kći Ivana i Katarine Čavline, kao sedmo dijete u obitelji. Alena Klarića - sina Ivana i Danijele Klarić, kao šesto dijete u obitelji.

Tablica br. 2.: Iz župnih matica od 1992-2006. godine

Godina	Kršteni	Vjenčani	Umrli	Prva pričest	Krizma
1992.	29	3	13	79	-
1993.	70	23	34	79	70
1994.	68	22	58	70	65
1995.	52	20	35	56	54
1996.	45	14	43	43	65
1997.	65	20	32	9	63
1998.	42	14	38	50	49

1999.	48	15	45	41	57
2000.	40	13	55	60	44
2001.	49	14	48	Nema podataka	48
2002.	52	9	51	-//-	39
2003.	40	8	39	-//-	42
2004.	50	7	38	-//-	39
2005.	55	22	49	37	54
2006.	62	16	45	63	54

III. I. Župa danas; Pastoral sakramenata:

Župa kakva danas postoji u svom obliku je plod mnoštva čimbenika koji su od osnutka do danas na nju vršili utjecaj. S jedne strane tu su crkveni propisi koji reguliraju ustroj župe, a sa druge strane su tradicija, običaji, razne prilike specifične za ovaj kraj. Plod svega toga je župa u današnjoj formi. Ona danas obavlja svoje zadaće naviještanja (kerigma), slavljenja (leiturgia), služenja (diakonia) te zajedništva (koionia) od osnutka župe koje je temelj župnog djelovanja.

Sveta misa.....

Nedjeljom i blagdanom služe se redovito tri mise, dvije u župi i jedna na filijali u Ljupini.

Krštenja.....

Krštenje djece se obavlja redovito svake nedjelje. Prije krštenja roditelji i kumovi trebaju doći u župni ured na dogovor i krsnu katehezu.

Ženidba/vjenčanje.....

Zaručnici koji se pripremaju za crkvenu ženidbu barem 30 dana prije vjenčanja, trebaju se javiti u jednu od župa svojega prebivališta.

Bolesničko pomazanje:

Bolesnike za ispovijed, pričest i bolesničko pomazanje može se prijaviti u župi . Bolesnike u bolnici redovito obilazi svećenik svakog utorka po svim odjelima i slavi se sv. Misa u bolničkoj kapeli sv. Križa.

Crkveni ukop:

Za crkveni ispraćaj pokojnika treba se javiti u župni ured gdje je pokojnik imao prebivalište. Prijave za ukop dogovaraju se u župi nakon što je dan i vrijeme ukopa dogovoren sa poduzećem «Slavča»

Ispovijed:

Sakramentu pomirenja može se pristupiti svakoga dana, prije svete mise. Svakog prvog petka u mjesecu obilaze se nemoćni i bolesni gdje im je dana mogućnost ispovijedi. Osobito je velik odaziv prigodom velikih ispovijedi za Božić, Uskrs, za početak školske godine, prigodom trodnevnica za Kraljicu svete Krunice

Pričest/krizma:

Priprava djece za pričest i krizmu odvija se kroz školski vjeronauk i župnu katehezu. Djeca koja žele pristupiti sakramentima moraju kroz razrede osnovne škole pohađati školski vjeronauk.

Slika br. 18. Prva sv.Pričest 2007. godine

Župni vjeronauk:

Posebna priprava za sakramente u župi odvija se prema posebnom dogovoru s djecom. Župni vjeronauk je organiziran od ustanovljenja župe za sve razred osnovne škole i za odrasle. Osobe koja su vodile župni vjeronauk: vlč. Mato Baličević, časna sestra Berhmana Dominković te vjeroučiteljica Ksenija Savi od 2002. godine. Od 2004. godine vlč. Jozo Jurić nastavlja sistematičan pristup župnoj katehezi; Vjeronauk za prvopričesnike, pete i šeste razrede, sedmi razred i krizmenike te vjeronauk u Ljupini za prvopričesnike, pete, šeste i sedme razrede. Vjeronauk se održava za svaku skupinu jedan školski sat tjedno. U župnom vjeronauku su aktivni vjeroučitelji Ksenija Savi i oni koji ne žive na području župe vjeroučitelj Dario Đanić te vjeroučiteljica Patricija Brdar. Kako na području župe postoji OŠ »Mato Lovrak«, spomenut ću vjeroučitelje koji rade u

školi, ne žive na području župe, ali svojim djelom pomažu u formiranju vjerničke osobe. To su časna sestra Berhmana Dominković, vjeroučiteljica Andrijana Petrović i vjeroučiteljica Marija Petričević.

Ustroj župnih vijeća...

Prema Kanonskom Zakoniku Crkve, svaka župa treba ustrojiti Župno ekonomsko vijeće i Župno pastoralno vijeće: od 1992. do 2001. godine članovi ŽEV su: prof. Josip Ostić, Ivica Jurenac, Dubravko Brkanac, Josip Vlaović, Josip Stanišić, Franjo Čorluka, Stjepan Mutnjaković. Zvonko Potnik.

Od 2001. do 2005. godine članovi ŽEV su: Josip Tokić, Dubravko Brkanac, Josip Ostić.

Od 2005. godine do danas Josip Tokić, Mario Tvorek, Dubravko Brkanac, Ivo Škarica, Ante Cindrić.

Članovi ŽPV:

Od 2005. godine do danas su: Andrašić Robert, Begović Danijela, Benčić Robert, Bošnjaković Dubravka, Cindrić Marija, Cvitić Tomislav, Jurenac Ivica, Klarić Željka, Knežević Blaženka, Knežević Živana, Musić Ana, Oršulić Milka, Peić Anita, Štefanac Marina, Terzić Željko, Tkalčec Sonja, Veselić Ljubica, Vila Marija, Vlaović Josip. Po svojoj službi članovi su: vjeroučiteljica Ksenija Savi, orguljašica Magdalena Ferenčina, predstavnica zajednice Bračnih susreta Zvezdana Topčić, predstavnici zajednice mladih: Helena Strinavić, Marija Crljenković, Vedrana Stanišić.

III. II. Župne zajednice:

Kada bi našu župu trebali svrstati u modele župe ona bi zasigurno bila Župa kao zajednica zajednica (Communitas communitatum). Ovaj model temelji se na glavnim zadaćama i na različitim kršćanskim zajednicama koje zasebno i aktivno djeluju unutar župe. U župi danas djeluje veliki i mali zbor, biblijska zajednica, skupina čitača, zajednica mladih,

zajednica Bračnih susreta, zajednica ministranata, zajednica kulture duha. Povremeno se okupljaju i duhovno-molitvene zajednice kojima je sjedište u drugim župama: Molitvena zajednica Klanjateljice Krvi Kristove, Molitvena zajednica Molitve riječi, Molitvena zajednica Alojzija Stepinca, Molitvena zajednica Djela za zvanja.

Zbor:

U župi od 2004. godine djeluju dva zbora. Mali zbor koji broji 30 člana i veliki mješoviti zbor koji broji oko 25 članova. Zbor vodi diplomirana glazbenica crkvene glazbe Magdalena Ferenčina. Uz zborovođu na nedjeljnim

Slika br. 19. Mali zbor

misama svira Helena Strinavić, studentica Muzičke akademije. Obadva zbora se susreću jednom tjedno na

probama.

Slika br. 20. Veliki zbor

Zajednica Biblijskih susreta :

Sveto pismo je knjiga svakog vjernika. Stoga je nužno da se u tajnu vjere ulazi zajedničkim čitanjem i produblivanjem, kako bi zajednica postala najpozvanija za ostvarivanje preporuke Drugog vatikanskog sabora da učestalim čitanjem božanskih Pisama izuče najuzvišenije znanje-Isusa Krista (Fil 3,8). Zajednica djeluje od 2004. godine, jedanput tjedno petkom poslije svete mise. Animator zajednice je vlč. Jozo Jurić.

Zajednica Bračnih susreta

Zajednica u župi postoji od župnik vlč. Jozo Jurić. mjesečno. Članovi su prošli

2005. godine. Vodi je Okupljaju se jednom bračni vikend.

Slika br. 21. «ZBS»

Zajednica mladih.

Glavno načelo rada zajednice jest: biti zajedno, primati zajedno, slaviti zajedno i raditi zajedno. Postoji od 2005. godine, animator je vlč. Jozo Jurić. Zajednica se sastaje jednom tjedno.

Slika br. 22. Zajednica mladih u Puli 2006. godine

Skupina čitača:

Kako bi čitač dublje ušao u biblijsku poruku čitanja, nužno je proživjeti taj tekst u tišini i sa sobom. Stoga od 2004. godine postoji skupina čitača. Skupinu vodi Marija Čindrić.

Ministranti:

Uloga ministrantske zajednice jest da dublje ulazi u narav poruku bogoslužja. Okupljaju se jednom tjedno. Ukupno ministranata u župi ima 31.

Slika br. 23. Ministranti Ljupina i Jug

Zajednica kulture duha:

U nastojanju da župna zajednica pruži dublju sliku života u duhu ukazala se potreba za pastoralno-liturgijskim listićem. Listić izlazi redovito jednom tjedno od rujna 2006. godine. Listić uređuje vjeroučiteljica Ksenija Savi sa suradnicima. Osim listića zajednica uređuje prigodne panoje, oglasne ploče, liturgijski prostor i župnu dvoranu.

IV. NOVA CRKVA

Nakon ustanovljenja župe novoj župi je određeno sjedište. Ono je prvotno imenovano kao privremeni pastoralni centar. Kako je to bilo ratno doba to privremeno rješenje je trebalo potrajati godinama, zato je uređeno prema potrebama župe. Od samog početka se razmišljalo o novom župnom središtu jer župa ima velik broj vjernika za tako mali

prostor sjedišta. Dok se razmišljalo gdje bi moglo biti novo sjedište, gosp. Ivica Jurenac je poklonio zemljište za novu crkvu (z. k. ul. 559 k. o. Nova Gradiška i to: k. č. 3409 oranica u Brestovima sa 48 a i 12 m², 28. svibnja 1996.godine) za dvije zakladne mise, na Uskrs i na sam god, da se služe za pokojne roditelje. Nakon što je nova crkva dobila sjedište bilo je potrebno izraditi plan razvoja grada za južni dio, ostvariti urbanističke uvjete, izraditi projekt nove crkve (*vidi: sl. br.24.*).

Slika br. 24. Nacrt nove crkve; Nacrt je izradila arhitektica Danijela Morsan Sisgoreo, a «ABP» vlasnice Mande Biondić je središnje mjesto projektne dokumentacije daljnje izgradnje crkve.

Gdje smo danas? Uz sve poteškoće koje prate razvoj nove župne crkve, danas se čeka izvedbeni projekt i polaganje kamena temeljca te početak radova. Hvalevrijedno je spomenuti i web-stranicu u izradi, gdje će svaki župljanin moći pronaći informacije o župi i izgradnji nove crkve.

V. FILIJALA LJUPINA OD 1992.-2006. GODINE

Kada govorimo o župi Kraljice svete Krunice, govorimo i o filijali. Zasiurno da je filijala Ljupina starija crkva nego nova župa. Pisati o njezinoj povijesti bilo bi preopširno i zahtijevalo bi sistematičan i detaljan pristup što ovom brošuram nije predviđeno, stoga sam se odlučila da obuhvatim pastoral Ljupine od 1992. do 2006. godine, kada je postala filijala župe Kraljice svete Krunice.

V. I. Teritorij filijale: Iz povijesti Ljupine:

Prvi spomen crkve u Ljupini datira iz 1758. godine kada je starogradiški gvardijan Đuro Rapaić zatražio da se starogradiškoj župi pripoje još tri sela cerničke župe: Vrbje, Sičice i Ljupina. 1761. godine sela su pripala starogradiškoj župi, a već 1765. godine ista krajiška sela cerničke župe pripadaju novogradiškoj župi. Kako je ta nova župa bila prevelika, 1766. godine osnivaju se nove župe u Starom Petrovom selu, 1789. godine u Vrbju, Mačkovcu i Bogićevcima. Ljupina ostaje u sastavu novogradiške župe do 1992. godine kada postaje filijala nove župe Kraljice svete Krunice. Danas se Ljupina prostire na ove ulice po narodnim nazivima: Gornji kraj, Žegari, Soljani, Pustara.

V. II. Crkva u Ljupini

U Ljupini je postojala crkva građena u klasicističkim stilom te 1980. godine vlč. Mirko Bijelić započinje dogradnju modernog zidanog objekta spojenog sa starom crkvom. Izgradnju novog objekta su činili ljudi iz sela radnim akcijama. Današnja crkva je spoj klasicizma i modernizma. Od interijera vrijedno je spomenuti oltar Tirolac sa starim kipom sv. Blaža i sliku suzaštitnice sv. Katarine te sliku 12 apostola. Od misnih knjiga je vrijedno spomenuti izuzetno očuvan Red mise iz 1903. godine na hrvatskom jeziku i Misni obrasci iz, godine, Misni priručnik iz 1965. godine te najstariju misnu knjigu Misale Romanum iz 1911. godine na latinskom jeziku (*vidi: sl. br. 25.*)

Slika br. 25. Filijalna crkva sv. Blaža u Ljupini; iz spomenice župe Bezgrešno začće BDM: «...19. 06. 1988. godine biskup Đuro Kokša blagoslovio je novoizgrađenu filijalnu crkvu u Ljupini...Idejno rješenje za Crkvu izradio je Miroslav Prpić iz Nove Gradiške,...na dan blagoslova okupilo se oko 2000 vjernika...kumovi prigodom blagoslova filijalne crkve proglašeni su odbornici: Ivković Marko, Klarić Joso, Berić Slavko, Berić Josip, Klarić Stjepan, Kušanić Josip, Kovačević Josip, Kovačević Stjepan i Draga Ivanišević.

V. II. I. Patron filijale: Svetac, Mučenik, Biskup sv. Blaž

3. veljače svake godine po svim crkvama dijeli se blagoslov grla, a po zagovoru sv. Blaža, biskupa i mučenika. Ovaj se blagoslov temelji na prastaraj predaji po kojoj je sv. Blaž svojim blagoslovom spasio dječaka kome je u grlu zapela riblja kost. Današnji svetac bio je također jedan od brojnih mučenika prvih stoljeća kršćanstva. Potjecao je iz grada Sebaste u Armeniji a već od ranog djetinjstva i mladosti opredijelio se za Krista napustivši radosti i užitke ovoga svijeta. Bio je za ono doba veoma obrazovan čovjek i vršio je službu liječnika radosno pomažući siromasima. Pomagao im je ne samo kao liječnik, već je još više kao kršćanin u njima gledao i susretao samoga Krista. Svojim držanjem i dobročinstvima postao je u gradu veoma popularna i draga osoba a kako je tada Božji narod birao biskupa, to su po biskupovoj smrti na njegovo mjesto izabrali Blaža. Za vrijeme cara Licinija buknuo je na istoku opet strašan progon kršćana a prvi su na udaru bili pastiri. Blaž je svoje vjernike bodrio da ustraju u vjeri. Na nagovor svećenika i vjernika Blaž se skloni pred neprijateljima ali ipak bude uhićen. Bio je mučen

kako bi ga prisilili na otpad. Sveti biskup hrabro je podnio sve muke i nije se dao ni s čim zastrašiti. Krvnik mu je godine 317. odрубio glavu. Ta glava kao dragocjena relikvija godine 972. dospjela je u Dubrovnik. Grad ga je izabrao za svog zaštitnika i već 1000 godina stoji pod njegovom zaštitom. Kao što čuva Dubrovnik, tako čuva i našu Ljupinu. (vidi: sl. br. 26.)

Slika br. 26. sv. Blaž

V. III. Pastoral u Ljupini

Da je Ljupina oduvijek bila među pobožnim ljudima, dokazuje i to da su se iznjedrila i dva duhovna zvanja; vlč. Zvonimir Marjanović, časna sestra Valentina Klarić. Ljudi koji su posebno aktivni od 1992. godine su: Apanović Marija(sakristanka), Ivković Marko(odbornik), Slavko Berić(odbornik), Josip Tokić(odbornik), Marija Vila(sakristanka), Štefica Hodak(zvonarica) te se povremeno uključuju i Pastoralni vijećnici i drugi vjernici.

Što se tiče pastorala sakramenata, svi se sakramenti obavljaju u župnoj crkvi. Od sakramentalna na filijali se održavaju: ispovijedi svaki prvi petak u mjesecu i obilazak bolesnika, trodnevnica uoči patrona župe, pobožnosti Blaženoj Djevici Mariji, župni vjeronauk.

VI. ZAKLJUČAK

Prošlo je petnaest godina. Teško se i sada prikuplja materijal, dokumenti i svjedočanstva za pisanje povijesti jedne župe. Stoga mi je i bila želja da malo od tog zaborava oduzmem i stavim ga u trajni zapis. Nemoguće je nabrojati sva imena zaslužna za ovo danas što imamo. Najjednostavnije bi bilo nabrojati redom imena svih župljana. Svatko od nas već svojim prisustvom čini dio ove župe. Postoji ona narodna poslovice »Bog sve vidi i sve zna!«, « Božje oko svuda gleda, sakrit mu se ništa ne da! » Bog zna naše misli, djela, nakane i sigurno nas nagrađuje i potiče da i dalje živimo svoju stoljetnu kršćansku pradjedovsku vjeru.

U ovoj brošuri kroz povijest našeg grada, povijest župe Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije, osnutka naše župe, župnog pastorala danas, filijale Ljupine mogli smo spoznati i sagledati bogatstvo našeg Duha i učvrstiti se u spoznaji koliko nam je župna zajednica važna. Mogli smo pronaći dio sebe i reći: «Da toga se sjećam» i konačno se zapitati ono najvažnije «Koliko ja pridonosim životu svoje župe?»

Neka ova brošura bude u svakom domu spomen svog mjesta življenja, prošlosti, sadašnjosti i budućnosti i neka bude poticaj daljnjem vjerničkom življenju.

VII. SADRŽAJ

O. UVODNA RIJEČ

I. POVIJEST NOVE GRADIŠKE

I. II. Osnivanje rimokatoličke župe u Novoj Gradiški

II. II. Nova župna crkva u Novoj Gradiški

II. OSNUTAK ŽUPE KRALJICE SVETE KRUNICE

II. I. Teritorij župe

II. II. Narod

II. III. Pastiri župe

II. IV. Župna crkva kraljice svete Krunice

II. IV. I. Patron župe; Kraljica svete Krunice

II. IV. II. Naša župna crkva

III. PASTORAL U ŽUPI KRALJICE SVETE KRUNICE - JUG

III. I. Župa danas; Sakramentalni život župe

III. II. Župne zajednice

IV. NOVA CRKVA

V. FILIJALA; LJUPINA OD 1992. do 2006. GODINE

V. I. Teritorij filijale: Iz povijesti Ljupine

V. II. Crkva u Ljupini

V. II. I. Patron filijale: Svetac, Mučenik, Biskup - sv. Blaž

V. III. Pastoral u Ljupini

VI. ZAKLJUČAK

VII. SADRŽAJ

VIII. IZVORI

- AUTORU
- ZAHVALA

VIII. IZVORI

Julije Jančula: *«Povijest Cernika i Cernička samostanska kronika»*, Cernik, 1980. godina
Stipe Nimac: *«Župni pastoral pred izazovima našega vremena»*, CUS, god. 42, br. 1, 1-192,
Split, ožujak 2007.

Feliks Valentić: *«Zavičajnici»*, (CIP), Nova Gradiška, vlastita naklada, 2001.godina
«Godišnjak», br. 3., Ogranak Matice hrvatske, Nova Gradiška, 2002.
godina

Feliks Valentić: *«Novogradiški spomenar»*, vlastita naklada, Nova Gradiška 1998.
Godine

Vjesnik Đakovačke i srijemske biskupije, br.1., Biskupijski ordinarijat, 2003. godine

...O AUTORU.....

Ksenija (r. Stipančević) Savi je rođena 23. lipnja 1977. godine u Osijeku. 1983. godine upisuje Osnovnu školu u Osijeku. 1990. godine zbog ratnog stanja, prvu godinu Srednje medicinske škole pohađa u Varaždinu. Već sljedeće godine vraća se u Osijek, gdje maturira 1994. godine, te radi kao medicinska sestra u Kliničkoj bolnici Osijek. 1996. godine upisuje Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu - Teologija u Đakovu. 2001. godine završava studij te dobiva mandat na određeno vrijeme kao vjeroučiteljica u Đakovu. 2003. godine diplomira i dobiva mandat na neodređeno vrijeme te radi u Cerniku kao vjeroučiteljica. Danas živi u Novoj Gradiški, župa Kraljica svete Krunice - Jug.

Slika br. 27. Vjeroučiteljica Ksenija Savi

..... ZAHVALA.....

Ovi tekstovi posvećeni našoj župi i svim župljanima nastaju na temelju arhivskih dokumenata, literature, tiska i suradnje osoba i pojedinaca. Stoga hvala svim ljudima koji su na svoj nesebičan način pružili potporu i pomoć u svim oblicima. Posebno zahvaljujem;

vlč. Mati Baličeviću na sjećanjima

vlč. Jozi Juriću na potpori i suradnji

.....i svim župljanima na razumijevanju

